

EXAMEN RUSSISCH op een school zonder Russisch (update juni 2024)

Het is voor een leerling die op een school zit die waar het vak Russisch niet wordt aangeboden zeker wel mogelijk om examen Russisch te doen. Docenten Russisch van de Sectie Russisch van Levende Talen bieden indien mogelijk een op maat gemaakt programma om dergelijke (externe) leerlingen op de schoolexamens en het centraal examen Russisch voor te bereiden. Dit is alleen mogelijk als de eigen school van de leerling hiervoor toestemming verleent en dit ondersteunt.

Het is wel zo dat Russisch als examenvak niet vaak voorkomt en dat er niet veel over bekend is bij scholen. De [Sectie Russisch van Levende Talen](#) heeft als een van de doelstellingen de examenmogelijkheden bekender te maken. Russisch heeft als examenvak dezelfde moderne-vreemde-talen-status als bijvoorbeeld Duits, Frans en Spaans. Dit betekent dat Russisch als tweede moderne vreemde taal kan worden gekozen of als extra vak. Voor een leerling zonder Russischtalige achtergrond kan Russisch echter wel pittig zijn, vooral omdat we vaak te maken hebben met een beperkt aantal contacturen.

Van tijd tot tijd horen leerlingen dat ze geen examen Russisch kunnen doen, simpelweg omdat hun school geen Russisch aanbiedt. Dit klopt niet en heeft gewoonlijk te maken met het feit dat veel scholen nog nooit meegemaakt hebben dat een leerling van hen examen Russisch deed. Hieronder wordt uitgelegd hoe een leerling bij wie op school geen Russisch gegeven wordt, toch examen Russisch kan doen en een cijfer voor Russisch op zijn middelbareschooldiploma kan krijgen.

Het gaat eigenlijk om drie dingen: 1. willen (leerling, ouders en school), 2. je niet laten blokkeren door het idee dat Russisch moeilijk is en 3. de bereidwilligheid te betalen voor een vak buiten de deur.

Is het wettelijk toegestaan havo- of vwo-examen Russisch te doen als de eigen school geen Russisch aanbiedt?

Ja, hierover is informatie te vinden in [artikel 8 van het Eindexamenbesluit VO](#) en in de publicatie "[Alles wat u altijd al wilde weten over het centraal examen Russisch](#)" (College voor Examens 2012, nu CvTE). Deze publicatie is te vinden op de website van de Sectie Russisch van Levende Talen. Op pagina 8 staat:

Het vak Russisch wordt weliswaar niet op alle scholen aangeboden, maar een school kan altijd een regeling treffen met een andere school die het wél aanbiedt. (einde citaat)

Op pagina 9 van de CvTE-publicatie staat:

Met name heritage-leerlingen kunnen vanwege hun voorkennis profiteren van bovengenoemde mogelijkheden om Russisch als extra vak te kiezen en/of het vervroegd en/of op een hoger niveau af te ronden.

Keuze van Russisch zal voor hen bovendien interessant zijn om hun gemiddelde eindcijfer te verhogen. (einde citaat)

Ook het Examenloket van DUO voor vragen over wet- en regelgeving kan hierover informatie verstrekken. Postbus 30205, 2500 GE Den Haag, tel: 070-7575177.
e-mail: examenloket@duo.nl. Ook bereikbaar via het contactformulier op www.examenloket.nl.

Hoe wordt een examen Russisch op een school zonder Russisch in de praktijk geregeld?

- **Samenwerkingsovereenkomst:** Scholen kunnen met een school die een docent Russisch in huis heeft een schriftelijke samenwerkingsovereenkomst afsluiten voor het afnemen van de schoolexamens volgens PTA en het Centraal examen. De school-met-Russisch stuurt dan zo'n samenwerkingsovereenkomst aan een school-zonder-Russisch toe. Voor de wettelijke basis van die overeenkomst zie [hier](#) (artikel 25a van de Wet op het voortgezet onderwijs). Met behulp van een docent Russisch van een middelbare school die het vak Russisch aanbiedt, wordt het havo- of vwo-examen afgelegd in het vak Russisch. Lessen worden niet standaard opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst.
- **Contractonderwijs:** voor de duur van het examentraject sluit de school een tijdelijk contract af met een docent Russisch.

Kwestie van willen: de eigen school van de leerling kan de leerling toestemming geven examen Russisch te doen op een school met het vak Russisch. Daartoe wordt een aanmeldformulier voor examenbegeleiding Russisch ingevuld. U ontvangt dit aanmeldformulier van de docent Russisch (Zie contactgegevens onderaan). Ook wordt dan een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de betreffende scholen. De leerling van de school zonder Russisch legt de schoolexamens Russisch af op de eigen school of de school die het vak Russisch aanbiedt. Dit geldt ook voor het Centraal examen (CE) (zie verder p.4 *Aanvraag en afname centraal examen Russisch*).

De docent Russisch van de school met Russisch geeft de behaalde resultaten door aan de school van de leerling. De school zonder Russisch verwerkt de behaalde resultaten in de eigen cijferadministratie. (De examenkandidaten blijven immers gewoon leerling van hun eigen school).

Als een leerling kenbaar maakt dat hij of zij het examen Russisch wil afleggen, wordt er bepaald in hoeverre de leerling Russisch beheerst. De school, leerling en ouders van de leerling ontvangen hierover feedback. De docent Russisch stuurt het PTA Russisch naar de school zonder Russisch. De eigen school van de leerling stelt een contactpersoon aan die de cijfers van de docent Russisch in ontvangst neemt en in de cijferadministratie invoert.

Het idee dat Russisch moeilijk is: voor de een wel, voor de ander niet. Russisch lijkt niet op Nederlands en is in principe geen eenvoudige taal. Qua moeilijkheidsgraad is Russisch te vergelijken met Latijn met dien verstande dat Russisch geen dode taal is en dat er dus naast het centraal examen leesvaardigheid en het SE literatuur ook schoolexamens spreken, luisteren en schrijven zijn. De heritage-leerlingen bij wie thuis Russisch gesproken wordt, vormen een speciale categorie. Russisch wordt op de Nederlandse middelbare scholen immers als vreemde taal gegeven, het is geen moedertaalonderwijs. De leerlingen die van huis uit Russischsprekend zijn en/of onderwijs in het Russisch genoten hebben, vinden havo/vwo Russisch gewoonlijk niet moeilijk. Hun oordeel over het havo/vwo CE Russisch varieert van "goed te doen" tot "makkie".

De geldkwestie

Externe leerlingen Russisch betalen aan de school van de docent Russisch voor de examens en/of (indien van toepassing) voor lessen. De docent Russisch is immers alleen aangesteld voor eigen leerlingen en niet voor leerlingen van elders. Gewoonlijk kost een externe leerling zo'n 25 uur (niveau bepalen, PTA's opstellen, schoolexamens samenstellen, afnemen en corrigeren, mails, telefoontjes, cijferadministratie, etc.). Het is vaak zo dat de ouders van de leerling voor de lessen Russisch en de eindexamenbegeleiding betalen. In sommige gevallen betaalt de eigen school van de leerling (mee). De rekening gaat (gewoonlijk in januari) naar de partij die van tevoren in het aanmeldformulier kenbaar heeft gemaakt de kosten te zullen dragen.

Een leerling die examen Russisch wil doen, kan ervoor kiezen om zelf Russische les te regelen. Dit kan op verschillende manieren georganiseerd worden. Wanneer de leerling wekelijks (of minder frequent) Russische les wil en zelf geen docent heeft, kan de Sectie Russisch van Levende Talen de leerling in contact brengen met een docent Russisch. De kosten voor deze lessen worden vastgesteld in overleg met de docent.

Kan een school een leerling het examen Russisch weigeren?

Ja. Er kunnen goede redenen bestaan om een leerling het examen Russisch te weigeren. Wat betreft de toestemming aan de leerling om examen Russisch te doen heeft de school het laatste woord. Een school kan een leerling verbieden examen Russisch te doen wanneer een school zelf geen docent Russisch in huis heeft (zie [artikel 8 van het Eindexamenbesluit VO](#)).

Een docent Russisch van buiten vertrouwen?

“Kan ik een docent Russisch van buiten vertrouwen, een docent die ik niet ken en die een leerling van onze school Russisch gaat geven?” Vertrouwen of niet vertrouwen... Dat kan iedereen het best maar zelf beslissen. En ja, er zijn ook nadelen: het kost de contactpersoon tijd.

Sommige scholen zijn bang een precedent te scheppen: “Dadelijk gaat iedereen met een anderstalige achtergrond examen in de eigen taal doen, daar hebben wij geen mankracht voor”. Meestal loopt het niet zo'n vaart, de meeste leerlingen kiezen niet zomaar voor een extra vak. Andere scholen vinden het positief om aandacht aan meertaligheid te besteden en waarderen de (extra) inspanning van de leerling.

Voor nieuwkomers uit Russischtalige gebieden kan het vak Russisch soms het verschil tussen slagen of zakken betekenen.

Welke docenten Russisch kunnen lesgeven en het havo- of vwo-examen Russisch afnemen?

Russisch is een vak dat op zeer beperkte schaal in Nederland gegeven wordt. Er zijn (voor zover bekend bij de sectie Russisch van Levende Talen) in 2023-2024 enkele Nederlandse middelbare scholen met een docent Russisch in vaste dienst die examens afneemt:

1. het Praedinius Gymnasium in Groningen (info.praedinius@o2g2.nl)
2. Lyceum Schravenlant in Schiedam (info@schravenlant.nl)
3. De Vinse School in Amsterdam (info@vinseschool.nl)

De docenten Russisch van deze scholen kunnen examen afnemen bij externe examenkandidaten Russisch. Ze kennen elkaar en werken met elkaar samen in de sectie Russisch van Levende Talen. Bij Russisch is er nooit een vaksectie met meerdere docenten op één middelbare school, bij Russisch is er één vaksectie verspreid door heel Nederland.

Voorbeelden van scholen zonder het vak Russisch die in het verleden een examenkandidaat Russisch hadden:

Alkmaar: Willem Blaeu College; Murmellius Gymnasium;
Almere: Montessori Lyceum Flevoland; Het Baken Trinitas Gymnasium; Het Baken Park Lyceum;
Alphen aan den Rijn: Scala College;
Amersfoort: Farel College; Johan van Oldenbarnevelt Gymnasium; 't Atrium, 't Hooghe Landt; De Amersfoortse Berg;
Amsterdam: Berlage Lyceum; Gerrit van der Veen College; Barlaeus Gymnasium; Het 4^e gymnasium; Cygnus gymnasium; Het Zuiderlicht College (een school voor vmbo, waar een leerling het havo-examen Russisch aflegde); St.Nicolaas Lyceum; Vossius Gymnasium; MSA Montessori Lyceum;
Apeldoorn: Christelijk Lyceum; De Heemgaard;
Arnhem: Olympus College; Thomas a Kempis College (Arentheem College); Beekdal Lyceum
Assen: Nassau College; CS Vincent van Gogh;
Barendrecht: Dalton Lyceum;
Bergen: Berger Scholengemeenschap;
Bergen op Zoom: Moller Juvenaat;
Breda: Onze Lieve Vrouwe Lyceum;
Brielle: Maerlant;
Culemborg: Lek en Linge;
Delft: Christelijk Lyceum Delft;
Den Bosch: Ds. Pierson;
Den Haag: Christelijk Gymnasium Sorghvliet; Dalton Den Haag; Johan de Wittscholengroep; Wateringse Veld College; Hofstad Lyceum;
Den Helder: Lyceum aan Zee;
Dordrecht: Johan de Witt Gymnasium;
Drunen: d'Oultremont College;
Echt: Connect College;
Ede: Marnix College;
Eindhoven: Augustinianum; Frits Filips Lyceum (ook toen het nog Lyceum Bisschop Bekkers heette); Lorentz Casimir Lyceum; Van Maerlantlyceum; Huygens Lyceum; Luzac Eindhoven; Helder havo vwo;
Emmen: Esdal College; Carmel College;
Ermelo: Christelijk College Groevenbeek;
Gorinchem: Lyceum Oudehoven;
Groningen: Praedinius Gymnasium; H.N. Werkman Stadslyceum; Wessel Gansfort College Kamerlingh Onnes College; Parcival College; Gomarus College;
Haarlem: Coornhert Lyceum;
Haren: Zernike College Harens Lyceum; Maartens College;
Heemstede: Atheneum College Hageveld;
Heerde: CC de Noordgouw;
Heeswijk: Gymnasium Bernrode;
Hellevoetsluis: Helinium;

Hengelo:	Montessori College Twente;
Hilversum:	A. Roland Holst College;
Hoofddorp:	Haarlemmermeer Lyceum; Kaj Munk;
Hoorn:	Atlas College (OSG West-Friesland);
Houten:	College De Heemlanden;
Leeuwarden:	Piter Jelles Impulse; Stedelijk Gymnasium;
Maastricht:	Porta Mosana; De Leeuwenborgh;
Nijmegen:	Kandinsky College; ROC Nijmegen (VAVO); Stedelijk Gymnasium; Mondial College;
Oegstgeest:	Rijnlands Lyceum;
Overveen:	Kennemer Lyceum;
Pijnacker:	Stanislas College;
Purmerend:	Da Vinci College;
Roermond:	Bisschoppelijk College Broekhin;
Rotterdam:	Emmauscollege; Wolfert Tweetalig; Melanchton Schiebroek;
Schijndel:	Elde College;
Sint-Michielsgestel:	Gymnasium Beekvliet;
Terneuzen:	Lodewijk College;
Tiel:	Lingecollege;
Tilburg:	Theresia Lyceum; Willem II College;
Uithoorn:	Alkwin College;
Utrecht:	St.Gregorius College;
Valkenswaard:	Weredi;
Veldhoven:	Sondervick College;
Velsen-Zuid:	Gymnasium Felisenum;
Volendam:	Don Bosco College;
Voorburg:	Dalton College; St. Maartenscollege; Gymnasium Novum;
Warffum:	Het Hogeland College;
Weesp:	Vechtstede College;
Zeist:	De Breul; Christelijk Lyceum Zeist;
Zoetermeer:	Oranje Nassau College;
Zwolle:	Meander College; Coleanum Gymnasium; Greijdanus College; Carolus Clusius;

Contactpersoon voor Russisch op de school van de leerling

De school van de examenkandidaat stelt een contactpersoon aan voor Russisch. Van deze contactpersoon wordt gevraagd dat hij/zij de leerling de gelegenheid biedt op de eigen school toetsen/schoolexamens te maken. De contactpersoon voor Russisch is ook de persoon die de cijfers van de examenkandidaat Russisch in ontvangst neemt en administreert.

Organisatie schoolexamens

De afname van de schoolexamens vindt afhankelijk van de gemaakte afspraken plaats hetzij op de eigen school van de examenkandidaat (onder de gebruikelijke toetscondities) hetzij op de school van de docent Russisch. De contactpersoon van de externe kandidaat stuurt de schoolexamens ter correctie naar de docent Russisch en voert de resultaten in de cijferadministratie van de eigen school van de examenkandidaat in.

Aanvraag en afname centraal examen (CE)

- De **eigen** school van de examenkandidaat meldt het schoolexamenresultaat Russisch in april bij DUO.
- De afname van het centraal examen (CE) Russisch vindt in overleg plaats op de eigen school of op de school van de docent Russisch.
- Wanneer een kandidaat het centraal examen Russisch op de eigen school (waar geen Russisch is) aflegt, vraagt de examensecretaris van de eigen school het examen Russisch bij DUO aan.
- Wanneer een kandidaat het centraal examen Russisch op de school van de docent Russisch aflegt, vraagt de examensecretaris van de school met Russisch het centraal examen Russisch voor deze kandidaat bij DUO aan.

Correctie van het centraal examen (CE) en pooling

Meestal wordt het examen Russisch aan het einde van het eerste tijdvak van het CE afgenomen. Indien een examenkandidaat het CE Russisch op de eigen school heeft afgelegd en de eigen school het vak Russisch niet aanbiedt, wordt het examenwerk voor de eerste correctie met de aangetekende examenpost naar de school gestuurd die het vak Russisch aanbiedt.

De examensecretaris van de school van de externe kandidaat wordt verzocht tevens een scan van het antwoordblad Russisch vooruit te sturen naar de 1e corrector. Dit is handig omdat de pooling bij externe examenkandidaten over meer schijven dan gebruikelijk gaat en Russisch meestal op de laatste dag van tijdvak 1 wordt afgenomen. Het kan daarom lastig zijn het originele examenwerk op tijd terug te krijgen op de school van de externe kandidaat.

De eerste en tweede corrector voeren de correctie op de scan, op papier én in WOLF uit. Het is van belang dat de eigen school (de school zonder Russisch) van de examenkandidaat in WOLF de juiste koppeling van 1e en 2e corrector aanmaakt. De school met Russisch kan immers alleen examenkandidaten toevoegen voor de éérste correctie, maar niet voor de tweede correctie. Voor de koppeling in WOLF is het noodzakelijk dat de school zónder Russisch een WOLF-account voor Russisch aanmaakt zodra de pooling bekend is.

Het gemaakte werk wordt via de examenpost naar de tweede corrector gestuurd. Na overeenstemming van de scores in WOLF gaat het werk met de examenpost terug naar de eigen school van de examenkandidaat.

Veelgestelde vragen:

Moet de leerling van elders zich inschrijven op de school van de docent Russisch?

Nee, de leerling blijft formeel leerling van de eigen school en schrijft zich niet in op de school van de docent Russisch. Er wordt alleen gebruik gemaakt van de diensten van een docent Russisch van buiten de eigen school middels een samenwerkingsovereenkomst (zie boven).

Is het examen Russisch te doen voor een Russischtalige, wat zwakkere leerling?

Voor een leerling die van huis uit al Russisch spreekt, vormt het gewoonlijk geen probleem om havo- of vwo-examen Russisch te doen. De leerlingen hebben van huis uit al een grote woordenschat mee gekregen, die ruim voldoende is om examen mee te doen. Om zeker te weten dat het examen Russisch haalbaar is, vindt er aan het begin van het examentraject een niveaumeting plaats.

Is het examen Russisch te doen voor een leerling zonder Russischtalige achtergrond die het vak niet op de eigen school heeft?

Het komt voor dat niet-Russischtalige leerlingen zich zelfstandig het Russisch eigen maken (met of zonder hulp van een docent) en met succes het examen afleggen. Werkhouding en intelligentie zijn hierbij cruciaal.

Hoe staat de inspectie tegenover examen Russisch buiten de deur?

De wet biedt de mogelijkheid deze constructie te gebruiken (zie het al eerder genoemde [artikel 8 van het Eindexamenbesluit VO](#)). Wie zeker wil zijn dat hij niets illegaals doet kan:

- de inspectie bellen op telefoonnummer 088-6696060 (Loket Onderwijsinspectie), 088-6696000 (algemene receptie)
- een samenwerkingsovereenkomst met de school van de docent Russisch afsluiten om de taakverdeling schriftelijk vast te leggen

De eindexamenbegeleiding Russisch bestaat uit:

- een niveaumeting Russisch. Als hieruit blijkt dat examen doen haalbaar is, ontvangt de leerling een PTA Russisch
- indien gewenst wordt een docent gezocht die Russische lessen (online) kan geven
- syllabi en oefenexamens
- schoolexamens, waaronder in ieder geval het SE schrijfvaardigheid, het SE gespreksvaardigheid, het SE kijk-luistervaardigheid en het SE Russische literatuur
- CE havo of vwo Russisch;
- administratie en het onderhouden van contact met de school van de leerling, bijvoorbeeld SE-cijfers doorgeven, CE afwikkelen, etc.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met mw Bron, docent Russisch aan het Praedinius Gymnasium in Groningen (j.bron.praedinius@o2g2.nl)